

Ik word niet meer beter. En nu?

.....

Basisinformatie over
palliatieve zorg

?

Waar heb ik recht op?

?

Een wilsverklaring,
wat is dat?

Wat je moet weten,
wanneer je te horen
krijgt dat je palliatief
bent.

?

Is er een verschil tussen
euthanasie en palliatieve
sedatie?

?

Wat kan nog, nu ik niet
meer genees?

?

Waar kan ik terecht?

?

Wat wil ik
eigenlijk nog?

?

Hoe duur is
palliatieve zorg?

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Palliatieve zorg?	5
Wat is palliatieve zorg?	5
Is palliatieve zorg hetzelfde als terminale zorg?	5
Niet meer genezen, wel nog comfort	5
Meer dan medische zorg en pijnbestrijding	6
Waar kan je palliatieve zorg krijgen?	7
Thuissituatie	7
De mobiele begeleidingsequipe (MBE) in het kort	8
Ziekenhuis	9
Palliatieve zorgeenheden	9
(Palliatief) dagcentrum	9
Hulp in je buurt en van familie en vrienden	10
Waar heb jij recht op?	11
Palliatief statuut	11
Tegemoetkomingen voor diegene die voor je zorgt	11
3. Welke zorg wil je nu en later?	12
Vroegtijdige of voorafgaande zorgplanning (VZP)	12
Wilsverklaringen	12
4. Euthanasie en palliatieve sedatie	14
Euthanasie	14
Palliatieve sedatie	15
5. Afscheid nemen	16
6. Handige verwijzingen	17
7. Over Palliatieve Zorg Vlaanderen vzw	18
8. Overzicht netwerken palliatieve zorg	19

1. Inleiding

Je komt te weten dat jij of jouw naaste niet meer beter wordt. De term palliatieve zorg valt. In België heeft elke burger recht op palliatieve zorg sinds de wet palliatieve zorg in 2002 werd gestemd. Maar wat is dat juist, palliatieve zorg? Waar kan je palliatieve zorg krijgen? Moet je zelf initiatief nemen? Wat zijn de kosten van deze zorg? Wat kan palliatieve zorg voor mij betekenen? En ook: Wat zijn wilsverklaringen? Kan ik nu al euthanasie aanvragen? En wat is het verschil met palliatieve sedatie?

In deze brochure vind je informatie over al deze thema's. Heb je nog vragen? Contacteer ons dan, we zijn er om jou te helpen.

“

Palliatieve zorg is alles wat men nog kan doen, als men denkt dat er niets meer kan worden gedaan.

– Cicely Saunders

2. Palliatieve zorg?

Wat is palliatieve zorg?

Is palliatieve zorg hetzelfde als terminale zorg?

Vaak denkt men dat je enkel palliatieve zorg krijgt in de allerlaatste fase van het ziekteproces, kort voor het sterven. Palliatieve zorg is veel meer dan dat. Zodra je weet dat je niet meer kan genezen en je zal sterven als gevolg van je ziekte, is palliatieve zorg op z'n plaats. Dit betekent dat de palliatieve fase enkele dagen, weken, maanden en zelfs langer kan duren.

Niet meer genezen, wel nog comfort

Palliatieve zorg is alle zorg die je nog kan krijgen, nadat is vastgesteld dat je niet meer kan genezen. Goede kwaliteit van leven behouden, mét en ondanks je ziekte is wat voorop staat. Bij palliatieve zorg verschuift de zorgfocus van een medische behandeling gericht op genezing (cure) naar zorg die gericht is op comfort (care).

Palliatieve zorg is persoonlijke zorg, waarbij wat jij wil en nodig hebt, centraal staat. Zo is het doel jou en je omgeving optimaal te omringen en ondersteunen. Dit om de kwaliteit van je leven zo hoog mogelijk te houden, soms je leven te verlengen en je te helpen en ondersteunen op weg naar het afscheid.

“

Afscheid nemen van het leven, samen met je naasten, is ook een belangrijk aspect van palliatieve zorg. Hierbij staat de kwaliteit van leven centraal. Dat is waar palliatieve zorg om draait.

Meer dan medische zorg en pijnbestrijding

Palliatieve zorg vertrekt vanuit jouw noden en wensen, en vanuit de behoeften van je naasten. Het is een totaalzorg die niet alleen lichamelijke klachten en pijn aanpakt, maar ook aandacht besteedt aan je emoties, gedachten en gevoelens. Hoe voel je je? Wat gaat er allemaal door je hoofd? Waar heb je het moeilijk mee?

Het is normaal om na te denken over het leven en het levenseinde wanneer je weet dat genezing niet meer mogelijk is. Je denkt na over wat geweest is, wat vandaag belangrijk is en wat de toekomst zal brengen.

Wat wil je nog doen in het laatste deel van je leven? Heb je existentiële vragen? Moet je nog zaken uitklaren met mensen? Wat kan je rust brengen? Zoek je kracht in spirituele gesprekken, je geloof en/of uit het leven zelf?

Ziek zijn en niet beter worden, raakt je heel diep. Palliatieve zorg helpt je tijdens deze intense periode. De zorg wordt altijd afgestemd op jouw wensen en behoeften, evenals die van je naasten. Iedereen gaat op zijn eigen manier om met ziekte en de dood, en daar wordt rekening mee gehouden.

Soms is het gemakkelijker om met zorgverleners te praten dan met je naasten. De emotionele drempel om je hart te luchten kan lager liggen bij een zorgverlener dan bij iemand die je door en door kent, en dat is begrijpelijk. Wanneer een zorgteam je begeleidt in een palliatief proces, kan je bij een maatschappelijk werker of psycholoog terecht. Ook een levensbeschouwelijk begeleider kan langskomen als je daar behoefte aan hebt. Aarzel niet om je bezorgdheden met hen te bespreken wanneer jij daar klaar voor bent.

Praten helpt. Neerschrijven ook. Misschien wil je je mooiste of grappigste levenservaringen vastleggen in een audioboodschap voor je kinderen, ouders, partner, kleinkinderen, buurvrouw of andere naasten?

Palliatieve zorgverleners en hulpverleners zorgen er ook voor dat je op de hoogte bent van waar je recht op hebt. Ze informeren je over tegemoetkomingen, premies, terugbetalingen en andere vormen van ondersteuning.

“

“Leven toevoegen aan de dagen, niet dagen aan het leven.”

– Cicely Saunders

Waar kan je palliatieve zorg krijgen?

In eerste instantie zal je huisarts of je specialist in het ziekenhuis je helpen bij het vinden van de juiste zorg. Elke zorgverlener in de **reguliere zorg** kan palliatieve zorg bieden. Je kan met hen bespreken wat jij belangrijk vindt en zij communiceren met jou over de verschillende mogelijkheden.

Soms is er nood aan meer **gespecialiseerde zorg**. In dat geval worden gespecialiseerde palliatieve zorgverleners ingeschakeld om de reguliere zorgverlener te ondersteunen en als dat nodig is de zorg (tijdelijk) over te nemen. Hieronder vind je een overzicht van verschillende plaatsen waar je gespecialiseerde palliatieve zorg kan vinden. De keuze hangt af van wat jouw (zorg)noden en wensen zijn.

Thuisituatie

Als je nog zelfstandig thuis woont of in een woonzorgcentrum verblijft, staan vooral de huisarts en de thuisverpleging in voor de zorg. Als het nodig is, werken ze samen met een maatschappelijk werker, kinesist, diëtist en psycholoog.

In bepaalde situaties kan extra expertise nodig zijn. Dan worden de regionale multidisciplinaire begeleidingsequipes voor palliatieve zorg (MBE's) ingeschakeld. Zij komen bij je thuis of naar het (woonzorg)centrum waar je woont.

Een palliatieve thuiszorgequipe neemt de zorg niet over, maar ondersteunt de vertrouwde zorgverleners. De MBE kan de zorg coördineren en organiseren in samenwerking met jou, je naasten en je huisarts.

De mobiele begeleidingsequipe (MBE) in het kort

- Bestaat uit een arts, verpleegkundigen, andere zorgverleners en administratief personeel.
- Zowel jij als de behandelende huisarts moeten akkoord gaan met de tussenkomst van de MBE.
- De equipe ondersteunt de zorgverleners.
- De equipe richt zich niet enkel op de controle van de fysieke klachten, maar besteedt ook aandacht aan psychosociale noden, organisatie van thuiszorg, vroegtijdige of voorafgaande zorgplanning, vragen over het levenseinde, inschakeling van vrijwilligers en rouwzorg.
- De equipe begeleidt zorgverleners uit de eerstelijnszone in thuisituaties (huis, woonzorgcentrum, psychiatrisch ziekenhuis) en het ziekenhuis.
- De tussenkomst is gratis.
- De equipe is 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar.

Ziekenhuis

In elk ziekenhuis is een **palliatief support team (PST)** aanwezig.

- Een palliatief support team bestaat uit **ten minste een arts, een verpleegkundige en een psycholoog**, die nauw samenwerken met de behandelende arts en het verpleegkundig team van de afdeling.
- Het team neemt de zorg niet over, maar **ondersteunt** het afdelingsteam.
- Het team kan worden ingeschakeld voor **verschillende zorgnoden**: pijnbestrijding, ondersteuning bij sociale of psychische problemen, spirituele en existentiële noden. Het team ondersteunt ook waar nodig de ontslagregeling of opname in een palliatieve zorgenheid.

Palliatieve zorgenheden

Een palliatieve zorgenheid is een kleine afdeling voor palliatieve patiënten met een korte levensverwachting. Als de zorgnood te groot is in de thuissituatie, of als er nood is aan aangepaste zorg om socio-economische redenen, kan je hier terecht. Soms is er een wachtlijst. Zo'n eenheid vind je bijvoorbeeld op een aparte afdeling in een ziekenhuis, maar kan ook op zichzelf bestaan.

- De palliatieve zorgenheid kan max. 12 palliatieve patiënten opvangen.
- Er is aangepaste comfortzorg voor patiënten en naasten in huiselijke sfeer.
- Ze respecteren de zelfstandigheid/autonomie en privacy van jou en je naasten.
- Ook korte opnames zijn mogelijk om bepaalde behandelingen op punt te zetten zoals pijnbestrijding en comfortzorg.
- Er wordt dag en nacht zorg verleend.

(Palliatief) dagcentrum

Om ervoor te zorgen dat je zo lang mogelijk thuis kan blijven en om onnodige ziekenhuisopnames te vermijden, kan je een aantal dagen per week in een (gespecialiseerd palliatief) dagcentrum doorbrengen. Een (palliatief) dagcentrum laat ook toe om de mantelzorgers te ontlasten (respijtzorg) of hen in staat te stellen aan het werk te blijven.

Het 'palliatief' dagcentrum:

- Biedt individueel aangepaste en gespecialiseerde zorg overdag als een waardevolle aanvulling op de thuiszorg.
- Zorgt voor lichamelijk en psychisch comfort.
- Is vijf tot zeven dagen per week geopend, minimaal zes uur per dag.
- Er is (meestal) een warme maaltijd, hulp bij het wassen, verzorging en verpleging, coördinatie en organisatie van activiteiten op het gebied van activering, revalidatie en ontspanning.
- Er wordt een dagprijs aangerekend, soms aangevuld met kosten voor gebruikte materialen, bv. incontinentiemateriaal.

In Vlaanderen zijn slechts vijf dagcentra gespecialiseerd in palliatieve zorg. In sommige gevallen kan je ook terecht in gewone dagcentra, bijvoorbeeld verbonden aan een woonzorgcentrum. Zo kan je ook buitenshuis verblijven en sociale contacten onderhouden, terwijl de mantelzorger even op adem kan komen.

Hulp in je buurt en van familie en vrienden

Misschien heb je burens die je af en toe kunnen en willen helpen. Het kan moeilijk zijn om hulp te vragen of je kan bang zijn om iemand tot last te zijn, maar durf hulp te vragen! De meeste mensen vinden het fijn om te helpen. Misschien kan een van je burens wekelijks zorgen voor je boodschappen. Ook die kleine zaken kunnen een verschil maken. Familie en naasten kunnen als mantelzorgers mee voor jou zorgen. Sommige dingen gaan vanzelf, voor andere zal je afspraken moeten maken. Ga na of er in je wijk of gemeente initiatieven zijn om mensen in de buurt te ondersteunen (buurtzorg).

Waar heb jij recht op?

Palliatief statuut

Als je palliatief bent, kan je beroep doen op verschillende financiële tegemoetkomingen. Om hiervoor in aanmerking te komen, moet je over het 'statuut van palliatieve patiënt' beschikken. Dit statuut kan je krijgen van je huisarts (of je specialist). De arts kan hier zelf initiatief toe nemen, maar je kan de vraag ook zelf aan je arts stellen.

Om gebruik te maken van palliatieve zorg en de bijhorende tegemoetkomingen, moet je huisarts of je specialist jou het **palliatief statuut** toekennen. Wie of welke instantie jou palliatieve zorgen biedt, hangt af van je verblijfssituatie.

Als zorgvrager kom je in aanmerking voor:

- **Palliatief Zorgforfait:** een bedrag dat je ontvangt, eenmaal verlengbaar, via de huisarts. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Je vindt hierover meer informatie op onze website (scan de QR-code achteraan).
- Afschaffing van het **remgeld (bv. voor huisbezoeken door jouw huisarts)**.
- Een **zorgbudget** als je zwaar zorgbehoevend bent.

Tegemoetkomingen voor diegene die voor je zorgt

Zorgt iemand voor jou? Dat kan variëren van boodschappen doen en het maaien van je gras tot dagelijkse zorg zoals je partner die voor je zorgt. Wie een groot deel van de zorg op zich neemt, komt in aanmerking voor bepaalde tegemoetkomingen:

- **Palliatief zorgverlof:** wanneer je zorgt voor iemand die palliatief is, kan je maximaal 3 maanden palliatief zorgverlof opnemen. (*)
Verlof voor medische bijstand: als je zorgt voor iemand die ernstig ziek is, heb je recht op verlof voor medische bijstand van drie maanden tot maximaal 12 maanden. Dat geldt voor gezinsleden, bloedverwanten tot de tweede graad en aanverwanten tot de eerste graad. (*)
- **Verlof voor mantelzorg:** je kan voltijds of deeltijds verlof aanvragen, afhankelijk van de zorg die je verleent. Dit verlof kan zes maximaal 12 maanden duren over je hele beroepsloopbaan. (*)

- **Tijdskrediet:** (Privésector) je kan tijdskrediet opnemen via het Vlaams zorgkrediet.
- **Gemeentelijke mantelzorgpremie:** in sommige gemeenten kan je deze premie aanvragen.

Voor meer informatie kan je terecht op de website van de Vlaamse overheid, bij je huisarts, een netwerk palliatieve zorg of je thuiszorgdienst.

Als het mantelzorgen even te veel wordt, kan je een beroep doen op **respijtzorg**. Dan krijgt de mantelzorger een korte adempauze en wordt de zorg gedeeltelijk of volledig overgenomen. Dat kan door een kort verblijf in een palliatief dagcentrum of bijvoorbeeld in een revalidatiecentrum. Dag- en/of nachtzorg kan ook aan huis komen.

() Je hebt hier recht op indien de behandelende arts een attest voorziet, je werkgever kan dit niet weigeren. Vanaf de datum van je verlofaanvraag tot drie maanden na het einde van je verlof ben je beschermd tegen ontslag. Meer informatie zie websites en QR-code achteraan de brochure.*

3. Welke zorg wil je nu en later?

Vroegtijdige of voorafgaande zorgplanning (VZP)

Het is belangrijk om op tijd na te denken over de zorg en hulp die je graag wil voor je ze nodig hebt. Bespreek met je naasten en je huisarts welke zorg je WEL wil, maar ook wat je NIET wil. Dat heet vroegtijdige zorgplanning of voorafgaande zorgplanning (VZP).

Wilsverklaringen

In België kan je op bepaalde documenten (wilsverklaringen) aangeven welke zorg je later wil krijgen en niet krijgen. In België zijn er vijf wettelijke wilsverklaringen.

De **negatieve wilsverklaring**. Daarin leg je op papier vast welke zorg je wil en welke behandelingen je niet meer wil krijgen. Dit kan je doen door een negatieve wilsverklaring in te vullen, te dateren en te ondertekenen. Als je plots zwaar ziek wordt of een ongeluk krijgt, zullen arts in eerste instantie alles doen om je leven te redden. Maar het kan zijn dat je dat in een bepaalde situatie niet meer wil. Het is belangrijk dat een arts dit weet. In de negatieve wilsverklaring kan je aangeven dat je geen reanimatie meer wil (DNR of “Do Not Reanimate” in medisch jargon), dat je geen antibiotica, sondevoeding, chirurgische ingreep of verdere kankerbehandelingen meer wil.

De **wilsverklaring inzake euthanasie**. Het is belangrijk om te weten dat deze wilsverklaring alleen van toepassing is als je bijvoorbeeld door een ongeval, een hartaanval of een beroerte in een onomkeerbare coma belandt. Dan rijst de vraag of je in leven wil gehouden worden of dat je zelf toestemming geeft om in deze situatie een einde aan je leven te maken. Je duidt hierbij ook één of meerdere vertegenwoordigers aan, die jouw wensen kenbaar maken wanneer je jezelf niet meer kan uitdrukken. Met deze wilsverklaring dien je dus geen euthanasieaanvraag in. Meer informatie daarover lees je verder in deze brochure.

Daarnaast kan je ook een wilsverklaring invullen over het **schenken van je lichaam aan de wetenschap na je overlijden**, een wilsverklaring waarin je aangeeft of en welke **organen je wil doneren** en een wilsbeschikking teraardebestelling waarin je **je keuze voor uitvaart** bekendmaakt.

Je kan deze documenten op elk moment opnieuw invullen of aanpassen. Op die manier weten je naasten en zorgverleners wat jouw wensen zijn over de zorg die je wel of niet wil krijgen, of je je lichaam aan de wetenschap wil schenken, of je organen wil doneren en of je euthanasie wil als je in een onomkeerbare coma belandt. Het is belangrijk dat je deze documenten zelf (eigenhandig) opstelt en dat je omgeving weet waar de documenten zijn.

Sommige van de wilsverklaringen kan je laten registreren bij je gemeente. Het allerbelangrijkste is dat je erover spreekt met je naasten en je huisarts.

De blanco documenten zijn te vinden op websites zoals die van Palliatieve Zorg Vlaanderen en andere organisaties zoals LevensEinde InformatieForum (LEIF),

de mutualiteiten, enz. Bij het invullen van wilsverklaringen kan je altijd hulp vragen aan je huisarts of kan je terecht bij de thuisverpleging, zorgverleners in het ziekenhuis, de 13 regionale LEIFpunten en de 15 regionale Netwerken Palliatieve Zorg.

4. Euthanasie en palliatieve sedatie

Als je niet meer beter wordt en zal sterven, stel je je misschien vragen over je levenseinde. Vaak gaan mensen daarover nadenken en sommigen willen dit ook op voorhand regelen. In het deel 'Welke zorg wil je nu en later' bespreken we de verschillende wilsverklaringen die je kan invullen. Je kan ook zelf een verzoek doen tot euthanasie. Zelf controle hebben over je levenseinde kan een gevoel van rust brengen. Anderen willen dit niet of zijn misschien angstig voor de dood.

“Is er een verschil tussen euthanasie en palliatieve sedatie?”

Er is een groot verschil tussen euthanasie en palliatieve sedatie. We lichten ze allebei hieronder toe.

Euthanasie

Euthanasie betekent dat je wil dat een arts actief je leven beëindigt, op jouw uitdrukkelijk verzoek. Euthanasie bespreek je met je arts als er sprake is van medisch uitzichtloos en ondraaglijk fysiek of psychisch lijden. Een verzoek tot euthanasie moet je vrijwillig en herhaaldelijk, zowel mondeling als schriftelijk, aan jouw behandelende arts voorleggen. De arts beoordeelt of hij ingaat op het verzoek. Als de arts zelf geen euthanasie wil uitvoeren, moet hij de patiënt

doorverwijzen. Hoe dan ook wordt een tweede advies gevraagd bij een tweede arts die onafhankelijk is van de eerste. Na het ontvangen van het advies kan de datum voor de euthanasie vastgelegd worden.

Voor meer details over de euthanasie verwijzen we naar onze website www.palliatievezorgvlaanderen.be of kan je raad vragen aan je huisarts en/of zorgverleners.

Palliatieve sedatie

Palliatieve sedatie wordt in de **stervensfase** toegepast als de patiënt ernstig lijdt. Dit is niet iets dat je op voorhand bepaalt of aanvraagt, je vult hier dus geen formulier of aanvraag voor in. Palliatieve sedatie wordt gebruikt wanneer de patiënt last heeft van ernstige symptomen die niet meer onder controle kunnen worden gebracht met gewone (pijn)medicatie, zoals morfine. De arts zal de patiënt dan via aangepaste medicatie kunstmatig in slaap brengen, zodat het ondraaglijke lijden niet meer ervaren wordt. Ondertussen blijft de ziekte of aandoening zich verder ontwikkelen. Palliatieve sedatie betekent dus niet 'rustig inslapen', maar de patiënt maakt het lijden niet meer bewust mee. Er treedt geen plotse dood op, maar afhankelijk van de toestand van de patiënt en de hoeveelheid sederende middelen die worden toegediend, zal de patiënt binnen de dag of enkele dagen overlijden.

In theorie is palliatieve sedatie omkeerbaar. In de praktijk komt dit zelden voor. Als de arts zou stoppen met het toedienen van de verdovende en pijnstillende medicatie, kan de patiënt weer wakker worden. Dat is dan met dezelfde en zelfs ergere pijn als gevolg van de gevorderde ziekte, wat niet wenselijk is. Familie en naasten moeten zich dus **voorbereiden op het overlijden en afscheid nemen** van de patiënt wanneer palliatieve sedatie wordt gestart.

5. Afscheid nemen

Afscheid nemen van dierbaren en van het leven is een persoonlijk en emotioneel proces. Het is normaal dat er vragen opkomen, zoals hoe je wil afscheid nemen en of je ooit klaar bent om te sterven. Het is belangrijk om de tijd te nemen om hierover na te denken. Er staat meer informatie op onze website en er zijn tal van workshops die je hierbij handvatten kunnen aanreiken. Doe vooral wat goed voelt voor jou. Want bij palliatieve zorg staat één iemand centraal en dat ben jijzelf. Neem de tijd om te bespreken en te plannen hoe je afscheid wil nemen van je dierbaren en hoe je jouw levenseinde ziet. Dit kan betekenen dat je bepaalde gesprekken wil voeren, herinneringen wil delen, afscheidsrituelen wil organiseren of andere persoonlijke wensen wil uitdrukken.

6. Handige verwijzingen

Scan hier de QR-codes naar nuttige websites. Daar vind je meer informatie over de thema's die aan bod kwamen in deze brochure.

Website Palliatieve Zorg Vlaanderen

www.palliatievezorgvlaanderen.be

Euthanasie

www.palliatievezorgvlaanderen.be/patient-mantelzorger/wat-kan-ik-zelf-bepalen/levenseindebeslissingen/euthanasie/

Netwerken Palliatieve Zorg Vlaanderen

www.palliatievezorgvlaanderen.be/home/netwerken-palliatieve-zorg/zoek-jouw-netwerk/

Wilsverklaring

www.palliatievezorgvlaanderen.be/patient-mantelzorger/wat-kan-ik-zelf-bepalen/wilsverklaring/

Tegemoetkomingen voor mantelzorgers

www.vlaanderen.be/palliatief-verlof

Vrijaf nemen als vrijwillige zorgverlener

www.vlaanderen.be/werken/verlof-en-tijdelijk-minder-werken

Over Palliatieve Zorg Vlaanderen vzw

Palliatieve Zorg Vlaanderen is een open, pluralistische organisatie die ijvert voor de volgende doelstellingen:

- Samen met onderzoeksgroepen en het werkveld ontwikkelen visie, kennis en expertise rond palliatieve zorg en deze toegankelijk maken voor leden, partners en samenleving.
- Een breed maatschappelijk draagvlak voor palliatieve zorg creëren door het informeren en sensibiliseren van leden, partners en samenleving.
- Bijdragen tot de permanente ontwikkeling van hulp- en zorgverleners via vorming, studiedagen, training en opleiding.
- Een beleid voeren naar overheid en werkveld dat een verdere inbedding en bijhorende (betere) financiering beoogt.
- Palliatieve Zorg Vlaanderen verder uitbouwen en palliatieve zorg in Vlaanderen verbeteren door forum te bieden voor overleg tussen de verschillende palliatieve settings.

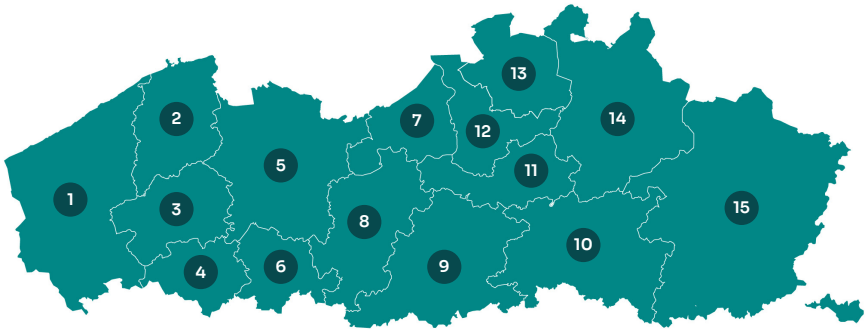
De koepelorganisatie Palliatieve Zorg Vlaanderen treedt op als een representatieve organisatie voor de belanghebbenden in palliatieve zorg in Vlaanderen. Palliatieve Zorg Vlaanderen behartigt, samen met de netwerken palliatieve zorg, kwaliteitsvolle zorg voor elke burger.

Voor meer informatie over palliatieve zorg kan je terecht op onze website: www.palliatievezorgvlaanderen.be, bij je huisarts, het ziekenhuis of bij een netwerk palliatieve zorg in je regio.

Overzicht netwerken palliatieve zorg

Er zijn vijftien netwerken palliatieve zorg in heel Vlaanderen. Elk netwerk palliatieve zorg werkt samen met een palliatieve thuiszorg-equipe (multidisciplinaire begeleidingsequipe voor palliatieve verzorging).

Een netwerk palliatieve zorg heeft als doel de palliatieve zorgcultuur binnen een regio te verspreiden en ziekte, sterven, verlies en rouw bespreekbaar te maken. Je kan dus bij een netwerk terecht voor meer informatie over de mogelijkheden en het aanbod van palliatieve zorg in jouw regio.

1 Vzw netwerk palliatieve zorg Westhoek-Oostende
T. 051 51 98 00

9 Forum palliatieve zorg (Brussel-Halle-Vilvoorde)
T. 02 456 82 07

2 Heidehuis vzw (Noord-West-Vlaanderen)
T. 050 40 61 50

10 Palliatief netwerk arrondissement Leuven - PANAL vzw
T. 016 23 91 01

3 Netwerk palliatieve zorg De Mantel vzw
T. 051 24 83 85

11 Palliatief netwerk arrondissement Mechelen vzw (PNM)
T. 015 41 33 31

4 Netwerk palliatieve zorg Zuid-West-Vlaanderen vzw
T. 056 63 69 50

12 Palliatieve hulpverlening Antwerpen vzw - PHA
T. 03 265 25 31

5 Netwerk palliatieve zorg Gent-Eeklo vzw
T. 09 218 94 01

13 Netwerk palliatieve zorg Noorderkempen vzw
T. 03 633 20 11

6 Netwerk levenseinde vzw (Zuid-Oost-Vlaanderen)
T. 055 20 74 00

14 Palliatief netwerk arrondissement Turnhout vzw
T. 014 43 54 22

7 Netwerk palliatieve zorg Waasland vzw
T. 03 776 29 97

15 Netwerk palliatieve zorg Limburg vzw
T. 011 81 94 74

8 Netwerk palliatieve zorg Aalst-Dendermonde-Ninove vzw
T. 053 21 40 94

Deze flyer werd mogelijk gemaakt door

Als onderdeel van de Boost campagne

Palliatieve Zorg Vlaanderen

Luchthavenlaan 10

1800 Vilvoorde

T. 02 255 30 40

info@palliatievezorgvlaanderen.be

IBAN BE02 4362 1621 1140